

چهره‌ها در شاهنامه (۲)

جمشید با خود پنداشت همه آنچه رخ داده، برخاسته از درایت او و برگرفته از تدبیر و لیاقت او بوده است. باری‌های مهر یزدان پاک را فراموش کرد و منی پیشه کرد و به بزرگان سالخورده گفت که همه هستی بر مدار من در گردش است. هنر در همه هستی از من پدید آمده و هیچ‌کس چون من، شهریاری به خود ندیده است. همه بداند که خور و خوابان و آسایش‌مان و آرامشمان مدیون من است و تنها بزرگی و شاهی، شایسته من است. بزرگان در برابر این برتری جویی‌ها سر فروافکندند و هیچ نگفتند و چون جمشید طریق پدیدار در پیش گرفت، فره ایزدی از او ستانده شد و مردم ابتدا به نجوا و سپس به فریاد از او پیدا و نهان شیکوہ سر دادند.

چو این گفته شد فر یزدان از اوی/ بگشت و جهان شد پر از گفت‌وگوی/ چه گفت آن سخنگوی با فر و هوش/ چو خسرو شوی بندگی را بکوش

زان پس از ایران خروشی برآمد و روز سپید مردان سیاه گشت و از جمشید پیمان بگستند و هر سبویی کسی به خسروی سربرافراشت و ادعای شاهی کرد و سپاهیان ایرانی بر این اندیشه برآمدند تا شهریاری دیگر را جایگزین کنند و سرانجام ضحاک را از میان تازیان یافتند و ضحاک با سپاهی گردآمده از ایرانیان و تازیان به کاخ جمشید حمله آورد و جمشید بگریخت و بسیار دربی او بگشتند و هیچ نیافتند و چون صد سال دیگر نامی از جمشید نبود، اندکانک مردمان او را فراموش کردند. در سال صدم جمشید ناکاه از دریای چین سربرآورد و چون ضحاک او را در جنگ به چنگ آورد، دیگر امانش نداد و به اره تن او را به دو نیم و جهان را از او پاک و بی‌دغدغه و بیم کرد و اکنون از حکیم توس اندرزی بشنود: گسسته بر او سالیان هفتصد؛ پدید آوریده همه نیک و بد/ چاه پدید همی زندگانی دراز/ چو گیتی نخواهد گشاد تا راز.

مبانی نظری تقرب

بلکه تنها نقلی به احراز شود، هیچ‌گونه اجتهاد و اعمال نظری در آن صورت نگرفته است، می‌تواند به‌عنوان سنت، منبع اصیل شناخت معارف دین باشد.

او در ادامه به نقد تاریخچه جمع‌آوری حدیث یک قرن پس از رحلت پیامبر تحت مباحثی مانند: مرجعیت اجتهاد صحابه نزد اهل سنت، بررسی اعتبار اجتهاد صحابه، تخطئه و تصویب، جایگزین‌کردن اجماع صحابه به جای اجتهاد صحابه، بررسی اعتبار اجماع صحابه، اعتبار قیاس در مذاهب اهل سنت و نقد آن دارد.

ایشان در ادامه به تبیین بازگشت به اسلام راستین به علت رواج امیدهای جدید در جوامع اسلامی و افق‌هایی نو در افکار و بیش‌های صاحبان اندیشه که احساس خطر و بیم را در دل دشمنان اسلام و آنان که با هر فکر دین‌گرایی مخالفانند برانگیخته، می‌پردازد. در ادامه ایشان به طرح این پرسش که امروز جوان مسلمان براساس کنجکاوی ذاتی و طبیعی خود، به دنبال دریافت این حقیقت است یا نه، اگر نظرات غیراسلامی پاسخی منطقی برای تأمین نیازهای جسمی، روحی و فکری او نداشته‌است، آیا باورهای اسلامی او، قابلیت چنین پاسخ‌گویی را دارد یا خیر؟ بنابراین به اعتقاد ایشان این فکر کنج‌کاو به دنبال راهی است که ابتدا اسلام را آن‌گونه که بوده و به همان صورتی که پی پیامبر سبزگ عرضه کرده است، بشناسد؛ سپس دریابد که آیا معارف این دین، پاسخی منطقی برای سوالات و مجهولات او دارد یا نه؟ در صفحه ۱۳۳ ایشان اشاره به تنظیم رساله‌ای به امر مرحوم آیت‌الله بروجردی به وسیله علامه شیخ قوام‌الدین وشنوی برای معرفی طرق نقل حدیث ثقلین در جوامع روالی اهل تسنن نگاشته و چاپ آن را در قاهره دارد که تفاهم راویان مشترک میان شیعه و اهل سنت را ثمره آن دانست. در پایان این مجموعه آیت‌الله علوی‌بروجردی در تبیین دیدگاه آیت‌الله بروجردی چنین آورده: مکتب و مذهب شیعه، یک تفکر متعزل و جدا از دنیای اسلام نیست؛ بنابراین نیازی به انزوا و جداییودن از دیگران همانند بعضی از فرق ندارد. این مکتب حرف و منطق و استدلال دارد و این مذهب همان مذهب ارائه‌شده به وسیله پیامبر بزرگ اسلام از منبع وحی است و شیعه نه مولود طبیعی اسلام؛ بلکه خود اسلام است؛ در مبانی خود تأثیرگرفته از قدرت‌های حاکم و متکی بر توجیه عملکردهای انحرافی و بهره‌برداری ابزار از دین نیست و در اصول و فروع دین حرف دارد. اندیشه تقریب، یک تاکتیک برای زندگی و همزیستی مسالمانان نیست؛ بلکه تفکری برگرفته از یک سلسله مبانی نظری است که خاستگاه آن، کتاب خدا و سنت نبوی است.

این مجموعه ۲۵ بحثی را انتشارات مجد اسلام در سال ۱۳۹۷ منتشر کرده است.

«**کارشناس ارشد تاریخ ایران دوره اسلامی، کارشناس گروه ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران**

شرق: جدایی بخش بازرگانی از وزارت صنعت، معدن و تجارت، پس از فرازوفرودهای فراوان، در مسیر اجرایی‌شدن قرار گرفته است. رئیس‌جمهور آن را الزامی حیاتی می‌داند و از ابتدای دولت دوازدهم دنبال آن بود. با این اقدام، شرایط بار دیگر به دوران قبل از دولت احمدی‌نژاد و تجمع دو وزارتخانه بازرگانی و صنایع و معادن بازمی‌گردد. محسن بهرامی‌ارض‌اقدس در گفت‌وگو با «شرق» درباره اهمیت این تفکیک و نتایجی که به همراه خواهد داشت، نکاتی را بیان کرده است. وی در سال‌های گذشته علاوه بر مسئولیت‌های دولتی، در کمیسیون‌های مختلف اتاق ایران نیز حضور داشته و هشت سال ریاست کمیسیون توسعه تجارت و تسهیل صادرات را عهده‌دار بوده است. او در حوزه بازرگانی سوابق اجرایی متعددی دارد. ارض‌اقدس درحال حاضر با حکم رئیس‌جمهور در شورای رقابت عضویت دارد.

■ **مجلس بعد از فرازوفرودهای زیاد با تفکیک بخش تجارت از وزارت صنعت و معدن موافقت کردو قرار است «وزارت تجارت و خدمات بازرگانی» تأسیس شود. مخالفان این جدایی را بی‌حاصل می‌دانند. فرمی‌کنید این اتفاق می‌تواند کمکی به موضوع تنظیم بازار و حوزه‌های مشابه بکند؟** قبل از پرداختن به موضوع تأسیس وزارتخانه جدید، مناسب است به دلایل و اهداف پیش‌بینی‌شده برای ادغام وزارتخانه‌های صنایع و معادن و وزارت بازرگانی در دولت گذشته نیم‌نگاهی کنم. اگر این اهداف را با آنچه امروز در عمل محقق شده است، مقایسه کنم تا قضاوت لازم انجام شود. تفکیک و ادغام وزارت بازرگانی سابع‌های طولانی دارد و بارها به صورت آزمون و خطا در دولت‌های قبل و بعد از انقلاب، گاهی بر اساس مقتضیات زمان و گاهی تحت تأثیر مسائل سیاسی، این ادغام و تفکیک‌ها انجام شده است. متأسفانه دولت گذشته به دلیل اختلاف و تقابل آقای احمدی‌نژاد با مجلس، لایحه غیرکارشناسی ادغام وزارتخانه‌های تعسار و کار و امور اجتماعی، راه و ترابری، و مسکن و شهرسازی، صنعت و معدن و بازرگانی را به بهانه کوچک‌سازی دولت ارائه کرد که با کمال تأسف در سال ۱۳۹۰ با تصویب مجلس به قانون تبدیل شد و وزارت بازرگانی که از ۱۲۹۶ تا ۱۳۵۳ بارها دستخوش تغییر و تحول گسترده شده بود، یک بار دیگر پس از ۳۷ سال و تجربیات ارزشمند ارائه خدمات در دوره جنگ تحمیلی و بازسازی کشور، و وزارت صنایع و معادن جمع شد و نگاهی به اهداف اولیه و اصلی ادغام و بررسی عملکرد هشت سال پس از آن، حاکی از آن است که تقریباً نه‌تنها هیچ‌یک از اهداف مدنظر مجلس شورای اسلامی محقق نشده، بلکه مشکلات جدیدی به مسائل کشور افزوده شده است. عمده‌ترین دلایلی که برای توجیه قبل از ادغام در اکثر موارد بدتر نیز شده است.

■ **ادغام در موارد یادشده در حدود یک دهه از اجرای این ادغام، محقق نشده است؟** برای مثال، در شرایطی که مجموع پرسنل ستادی در تشکیلات وزارتخانه‌های بازرگانی، صنایع و معادن کمتر از ۱۰ هزار نفر بوده و سهم بسیار اندکی از تشکیلات سه‌میلیون و ۳۰۰هزار نفری کارکنان دولت داشته‌اند، نتیجه ادغام (بخوابیم تجمع) دو وزارتخانه یک‌مکشدن یک وزیر، یک مدیرکل دفتر وزارتی، یک مدیرکل حراست و یک معاون پارلمانی بوده است. در مقابل، در سال‌های گذشته سهم هیچ‌یک از نگاه‌های بزرگ دولتی وابسته به این وزارتخانه جمع‌شد از جمله کارخانه‌های خودروسازی، فولاد، آلومینیوم، مس و… نه‌تنها واگذار نشده و تصدی‌گری دولت کاهش نیافته، بلکه ده‌ها هزار نفر به پرسنل این نگاه‌ها اضافه شده است. همچنین حتی یک ریال از هزینه‌های اداری و تشکیلاتی نیز کاهش نیافته. اتفاق خاصی در ارتقای کیفیت اکثر تولیدات داخلی و رقابت‌پذیری در بازارهای جهانی حتی در زمینه تولید خودرو که واردات آن کاملاً متوقف شده، صورت نگرفته است.

بررسی‌های دقیقاً نشان می‌دهد در سال‌های ۹۰ تا ۹۸، سرانه ارزش افزوده تولیدات صنعتی، سرانه صادرات تولیدات صنعتی، ارزش افزوده صنعت در تولید ناخالص داخلی سهم مشارکت کشور در ارزش افزوده تولیدات صنعتی جهان و سهم صادرات صنعتی از کل صادرات نفتنرا روند افزایشی نداشته بلکه کاهش بوده است. یکی دیگر از دلایل ادغام، الگوبرداری از ساختار برخی از کشورهای توسعه‌یافته بوده است؛ درحالی‌که اقتصاد این کشورها هیچ شباهتی با شرایط و نظام اقتصادی کشور ما ندارند و اساساً الگوبرداری از آنها مناسب کشور ما نیست. کشورهایی میادرت به ادغام بخش صنعت و تجارت کرده‌اند که وزارتخانه‌ای سیاست‌گذار و ناظر حاصل ادغام بوده است نه وزارتخانه گسترده‌ای که وظایف سنگین تصدی‌گری مجال و فرصت سیاست‌گذاری و نظارت اصولی را سلب کرده است. تأثیا قبل از ادغام اکثراً روند توسعه صنعتی شامل استراتژی جایگزینی واردات و سپس استراتژی توسعه صادرات و … را طی کرده‌اند و از همه مهم‌تر اقتصاد آنها عمدتاً توسط بخش خصوصی

اداره می‌شود نه دولت. قابل ذکر اینکه برخلاف ادعای مطرح‌شده از مجموع صد کشور بررسی‌شده دقیقاً در ۵۰ کشور توسعه‌یافته و درحال‌توسعه وزارت بازرگانی مستقل از صنعت و معدن وجود دارد. کشورهای مالزی، ترکیه، اندونزی، آمریکا، چین، انگلستان، (وزارت تجارت بین‌المللی)، بلژیک و کانادا کشورهایی هستند که وزارت تجارت و بازرگانی مستقل دارند.

■ **مسئله تنظیم بازار و جلوگیری از فشار بر مصرف‌کنندگان، یعنی ایجاد نوعی تعامل میان بخش تولید و واردات، موضوعی است که همچنان نظرات موافقان و مخالفان آن جریان دارد. معاونت بازرگانی وزارت صمت، مگر همان وظایف وزارت بازرگانی را انجام نمی‌دهد؟**

خیر این اتفاق رخ نداده است. برخی از وظایف وزارتخانه فرابخشی وزارت بازرگانی پس از تجمع به محاق رفته است. همان‌طور که اشاره کردید، مهم‌ترین آنها «حمایت از مصرف‌کنندگان» که عموم مردم ایران هستند و نگاه جانبدارانه و بخشی به تولید که اوج آن حمایت از سایپا و ایران‌خودرو در محصولات صنعتی و تولید گوشت قرمز و لبنیات در محصولات پروتئینی است که در سایه ادغام و قانون ارتقای بهره‌وری بخش کشاورزی در سال‌های اخیر با چندبرابر قیمت به دست مصرف‌کننده می‌رسند و نظارت برای حفظ و تعادل قیمت تولیدات داخلی و کالاهای وارداتی برای حمایت منطقی از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان که از وظایف اصلی وزارت بازرگانی بوده عملاً تعطیل شده است. مشاهده می‌کنید که سازمانی تنظیم بازار و سو-استفاده‌های مرتبط با کالاهای اساسی و مواد اولیه و ارزهای دولتی و افزایش فساد اداری ناشی از تضعیف نظارت و بازرسی که منجر به بازداشت برخی مدیران دولتی تا سطوح معاون وزیر شده از نتایج اولیه این‌گونه تمرکزهاست. جالب اینکه در تبصره ۲ ماده واحده قانون تصویب ۱۳۹۰/۰۲/۰۸ دولت وقت مکلف شده در شش ماه قوانین مربوط به وظایف و اختیارات وزارتخانه‌های ادغام‌شده را نتقیح و به مجلس ارائه کند که با گذشت چند سال هنوز عملیاتی نشده است. در نقطه مقابل رئیس‌جمهور و اعضای دولت بعد از چهار سال اداره کشور در دولت یازدهم به‌ویژه در شرایط سخت‌ترشدن تحریرها و بررسی عملکرد وزارتخانه‌های ادغام‌شده این نتیجه رسیده‌اند که ادغام‌های انجام‌شده راهشکا نبوده و با تقدیم لایحه‌ای از مجلس شورای اسلامی تقاضای بازمهندسی ساختار اجرایی کشور را مطالبه می‌کنند؛ به‌ویژه پس از انتقاد مقام معظم رهبری از وضعیت وزارت صنعت، معدن و تجارت و ادغام وزارتخانه‌های بازرگانی و صنایع و معدن در دیدار با هیئت دولت در سال ۹۴ که فرمودند:

«یکی از کارهای عجیب‌وغریبی که برای من هم تا آخر معلوم نشد که چرا این کار انجام گرفت، همراه‌کردن وزارت بازرگانی با وزارت صنایع و معادن بود؛ یعنی واقعاً هنوز هم برای من حل نشده است. واقعا چهار وزارتخانه بود اینجا؛ صنایع، صنایع سنگین، معادن و بازرگانی.»

■ **ظاهر برخی از مخالفان تشکیل «وزارت تجارت و خدمات بازرگانی» نگران افزایش واردات و تضعیف تولید داخلی هستند و می‌گویند دولت در سال‌های پایانی خود قصد تشدید نظارت و دخالت بیشتر در قیمت‌گذاری، سرکوب قیمت‌ها، اعمال تعزیرات حکومتی، افزایش واردات با رویکرد حمایت از مصرف‌کنندگان را دنبال می‌کند، چنین ادعایی چقدر به واقعیت نزدیک است؟**

بله یکی از انتقادات جدی مخالفان ایجاد مجدد وزارت بازرگانی، احتمال افزایش واردات است که باید عنوان کرد در هشت سال قبل از ادغام دو وزارتخانه، با وجود افزایش نرخ ارز و مسائل تورم و مشکلات تأمین ارز، واردات نه‌تنها کاهش نیافته بلکه افزایش یافته است

اقتصاد

محسن بهرامی ارض‌اقدس در گفت‌وگو با «شرق» مطرح کرد:

خسارت دیدن کشور از تشکیل نشدن وزارت بازرگانی

سال	میزان واردات (میلیارد دلار)	حداکثر قیمت دلار
۱۳۸۲	۶/۲۶	۸۳۲
۱۳۸۳	۴/۳۵	۸۷۴
۱۳۸۴	۸/۳۹	۹۰۴
۱۳۸۵	۷/۴۱	۹۲۲
۱۳۸۶	۴/۴۸	۹۳۵
۱۳۸۷	۵۶	۹۶۶
۱۳۸۸	۳/۵۵	۱۰۰۰
۱۳۸۹	۵/۶۴	۱۱۰۰
مجموع/ میانگین قبل از ادغام	مجموع ۳۶۷/۷	میانگین ۹۴۱
۱۳۹۰	۸/۳۱	۱۸۰۰
۱۳۹۱	۵/۵۳	۳۶۵۰
۱۳۹۲	۷/۴۹	۳۶۰۰
۱۳۹۳	۶/۵۳	۳۵۵۰
۱۳۹۴	۵/۴۱	۳۶۰۰
۱۳۹۵	۶/۴۳	۳۷۵۰
۱۳۹۶	۴/۳۵	۴۲۵۰
۱۳۹۷	۶/۴۲	۱۵۱۵۰
مجموع/ میانگین بعد از ادغام	۶/۴۰۰	میانگین ۴۹۸۱

در دو هشت سال قبل از ادغام و فعالیت دو وزارتخانه به‌صورت مستقل، روند آن کمتر از دوران ادغام است. این مطلب را براساس جدول بالا توضیح می‌دهم:

می‌بینید که قبل از ادغام وزارتخانه‌های بازرگانی و صنایع و معادن و میانگین قیمتی پایین دلار، مجموع واردات هشت سال قبل از ادغام ۳۶۷/۷ میلیارد دلار بوده؛ درحالی‌که پس از ادغام دو وزارتخانه یادشده و با وجود نرخ رشد پایین (اغلب منفی) و پنج‌برابرشدن نرخ ارز میان واردات افزایش یافته است. علاوه‌برآن واردات کالاهای سرمایه‌ای و مواد اولیه پس از ادغام و قبل از جهش نرخ ارز کاهش و برعکس ادعای مخالفان سهم کالاهای مصرفی در سال‌های پس از ادغام روند افزایشی داشته و عملاً نرخ ارز و سیاست‌های ارزی دولت در مدیریت واردات و حمایت از تولید داخلی بسیار مؤثرتر از ادغام بوده است.

■ **گویا جریان سیاسی منتقد دولت در مجلس، اعلام کرده همه تلاش خود را برای جلوگیری از این جدایی انجام خواهد داد؛ حتی شنیده شده درون وزارتخانه مربوطه هم تلاش‌هایی در این زمینه در حال انجام است…**

شرایط امروز کشور که از آن به‌عنوان جدال اقتصادی یاد می‌شود، نباید موجب غفلت از توجه به سیاست‌گذاری‌های کلان و انصراف از سیاست‌های راهبردی و تمرکز به مصلحت‌اندیشی‌های کوتاه‌مدت و حل‌وفصل مسائل روزمره شود و بعید می‌دانم رئیس‌جمهور، اعضای مرتبط در دولت و اکثریت نمایندگان محترم مجلس که به این طرح نیاز داده‌اند، چنین نظری داشته باشند. انجام اصلاحات ساختاری ازجمله اصلاحات اقتصادی، تقویت بخش خصوصی، حرکت در مسیر اقتصاد رقابتی در چارچوب سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی ابلاغی مقام معظم رهبری که از آن انتظار انقلاب اقتصادی می‌رود و بنیان‌گذاری وزارتخانه‌های کارآمد، مدرن، جایک، استفاده حداکثری از محوریت مقررات‌زدایی و اجرایی‌کردن سیاست‌های مصوب در اسناد بالادستی (سند چشم‌انداز و برنامه‌های توسعه در حوزه تجارت و خدمات بازرگانی) در داخل و خارج از کشور و حرکت به سمت تحقق اقتصاد مقاومتی با راهبرد رقابت و استفاده حداکثری از ظرفیت بخش خصوصی، تسکین‌های صنعتی، اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی، اتاق‌های اصناف و تعاون و تمرکز بر توسعه صادرات غیرنفتی، رونق تجارت بین‌المللی به‌ویژه با کشورهای همسایه، ارائه اطلاعات روزآمد به فعالان و بازرگان مرتبط، شناسایی ظرفیت‌ها و نیازهای دیگر کشورهای جهان به کالاها و خدمات ایرانی، برنامه‌ریزی برای انجام تبلیغات مناسب در بازارهای هدف، مدیریت بهنگام واردات و نظارت بر تخصیص بهینه منابع ارزی برای تأمین نیازهای وارداتی اعم از ماشین‌الات و مواد اولیه واحدهای تولیدی صادرات‌محور با نگاه توامان به منافع تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان، تصمیم‌سازی و هماهنگ‌کردن دیگر دستگاه‌های اجرایی برای استفاده حداکثری از فرصت‌های تجاری (به‌عنوان مثال فرصت‌های ایجادشده بر اثر تیرگی روابط روسیه با ترکیه و همچنین قطع روابط قطر با عربستان) که به دلیل پیچیدگی ضوابط و مقررات و نبود یک دستگاه هماهنگ‌کننده فرابخشی به‌راحتی از دست رفت؛ ازجمله انتظارات از این وزارتخانه جدید این است که با تفکیک بخش‌هایی از دیگر وزارتخانه‌ها ازجمله کمرک و برخی از بانک‌های تجاری و شرکت سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی، شرکت سرمایه‌گذاری خارجی، بیمه‌های تجاری، کشتی‌رانی به‌عنوان بخشی از خدمات بازرگانی به این وزارتخانه و برگرداندن اختیارات قانونی سابق محقق‌پذیر است، اگرچه تمرکز بر کاهش مشکلات معیشتی مردم و تأمین حداقل نیازمندی آنها به کالاهای

اساسی و ضروری و اطمینان از دسترسی عموم مردم با قیمت‌های مناسب در شرایط فعلی که تورم سنگین، قدرت خرید آحاد جامعه را به‌شدت کم‌رک کرده، مساعدت دولت در کاهش تراز هزینه-درآمد جامعه به صورت مستقیم و غیرمستقیم اجتناب‌ناپذیر است و البته یکی از کارکردهای وزارت جدید در کوتاه‌مدت می‌تواند تمرکز بر تنظیم بازار کالاهای اساسی و اقلام معیشتی و مواد غذایی مردم باشد.

نظر وزرا و معاونان گذشته این وزارتخانه درباره تفکیک با ادغام چیست؟

نکته قابل‌تامل حمایت اکثر وزرای بازرگانی بعد از انقلاب از تأسیس وزارت تجارت و خدمات بازرگانی است که تجربه انباشته ۴۰ساله در امور اقتصادی و بازرگانی کشور دارند و نیز مخالفت وزیر بازرگانی دولت احمدی‌نژاد به‌عنوان کم‌تجربه‌ترین وزیر بازرگانی که اتفاقاً اولین وزیر وزارتخانه ادغام‌شده است. البته ناتوانی وزارت ادغام‌شده در انجام بهینه وظایف گسترده و فعالیت‌های بازرگانی در حوزه داخلی و خارجی، تنظیم تراز تجاری (واردات و صادرات) توزیع کالا و اصلاح شبکه‌های توزیع، قیمت‌گذاری و نظارت بر اجرای قیمت‌های مصوب کالاهای اساسی و ضروری، ساماندهی امور بیش از سه میلیون واحد صنفی و اصناف کشور، نظارت بر عملکرد اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن، کشاورزی کشور، تنظیم مقررات صادرات و واردات، تعیین تعرفه کالاها با نگاه حمایت توامان از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان، حمایت ویژه از حقوق مصرف‌کنندگان به‌عنوان تنها وزارتخانه فرابخشی و تنظیم بازار کالا که نه‌تنها موجب تحول‌آفرینی در هیچ‌یک از بخش‌های فوق‌الشاره نشده و کم‌اکان برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، اجرا و نظارت و کنترل‌های جداگانه‌ای بر دو حوزه تولید و تجارت اعمال می‌شود که عدم تحقق تولید صادرات‌گرا، افزایش قاچاق کالا، بخشی‌نگری در تعیین تعرفه‌ها، فروپاشی نظام یکپارچه بازرگانی، از جمله ثبت سفارش، تعیین تعرفه‌ها، قیمت‌گذاری، تنظیم بازار، تشخیص و جلوگیری از انحصار، فروپاشی و تضعیف نظام حمایت از مصرف‌کننده، عدم حمایت‌های ساختاری از نظام صنفی کشور، بی‌توجهی به اصلاح شبکه‌های صنفی، رواج دلالتی، اختلاف چشمگیر قیمت تولیدکننده و مصرف‌کننده و در یک کلام ناموفق‌بودن و شکست مسیر استراتژی ادغام را در پی داشته است. (مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی)

■ **دلیل دیگر مخالفان «زمان‌بربودن» و هزینه «چندهزارمیلیاردی» تأسیس وزارتخانه جدید است و برخی از کارشناسان مقطع فعلی را برای تفکیک مناسب نمی‌دانند، نظر شما چیست؟**

اصولاً مخالفان تفکیک را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد؛ دسته اول برخی از کارشناسان و صاحب‌نظران و نمایندگان هستند که با دلسوزی معتقدند اگرچه ادغام موفق نبوده و به اهداف خود نائل نشده، اما تفکیک هم به دلیل زمان‌بربودن و هزینه‌های احتمالی باز هم مشکلات جدیدی را به وجود خواهد آورد و بهتر است با اعمال اصلاحات لازم در قوانین موجود و نتقیح شرح وظایف وزارت صمت، اشکالات موجود مرتفع شود و هزینه بیشتری به نظام و مردم تحمیل نشود که در جای خود درخرو توجه است، اگرچه بعضاً به آمار و ارقام غیرواقعی استناد می‌کنند. دسته دوم مخالفان متأسفانه بدون پشتوانه کارشناسی و بررسی دقیق شرایط قبل و بعد از ادغام، اهداف و دلایل اصلی ادغام و نتایج و عملکرد وزارتخانه ادغام‌شده عمدتاً به دلیل منافع صنفی و حاکمیت نگاه بخشی با برجسته‌کردن شعار «حمایت از تولید» با تأسیس وزارتخانه جدید مخالفت می‌کنند. به نظر اینجانب «هزینه چندهزارمیلیاردی» و زمان‌بربودن روند تأسیس وزارتخانه و ادعای توسعه تشکیلات و … نظایر آن عمدتاً ناشی از عدم شناخت و نظر غیرکارشناسی است، زیرا همان‌گونه که در اجرای قانون ادغام از پرسنل ستادی و استانی وزارتخانه‌ها کم نشده، هزینه‌های جاری آب، برق، گاز و سایر خدمات و ساختمان‌های در اختیار وزارتخانه‌های سابق (به استثنای ساختمان مرکزی وزارت بازرگانی) همگی کماکان برقرار و در اختیار وزارت صمت است و به محض ابلاغ قانون تأسیس، حداکثر در مدت دو ماه بدون هرگونه هزینه اضافی با حمایت دولت و سازمان امور اداری و استخدامی تکلیف پرسنل، بودجه و ساختمان‌های مورد نیاز وزارتخانه جدید روشن و در بدترین شرایط اعاده وضع می‌شود، ضمن اینکه تشکیلات وابسته به وزارت بازرگانی سابق، از جمله سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، صندوق ضمانت از صادرات، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، مرکز آموزش بازرگانی، مرکز ملی فرش ایران، شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران، سازمان توسعه تجارت ایران و معاونت بازرگانی داخلی با همان بودجه و اعتبارات در همان ساختمان‌های قبلی مستقر هستند و نیاز به هیچ‌گونه تغییروتحویلی ندارند.

■ **اما این مسئله سرانجام حل نشد که گفته می‌شود برخی مسئولان درون دولت هم با این تفکیک مخالفانند و این نظرکل دولت نیست.** مخالفت غیررسمی برخی مدیران وزارتخانه‌های تولیدی برخلاف نظر رئیس‌جمهور و دولت به دلیل رسالت آنها که تولید و حمایت از تولیدکنندگان تحت پوشش و تبلیغات برخی از بخش‌های ذی‌نفع و سکوت آنها پس از تولید که به دستگاهی مسئول تأمین الباقی نیاز کشور، توزیع و تنظیم بازار است، فرافکنی و سلب مسئولیت است. درحال‌حاضر متأسفانه هیچ دستگاه مستقلی در این زمینه وجود ندارد و پاسخ‌گویی هم به فراموشی سپرده شده و وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، کشاورزی هر یک مسئولیت را متوجه دیگری می‌دانند.

اثر منفی گرمایش زمین بر منابع آب و کشاورزی ایران

محمدرضا محمودیان بیدگل

● بررسی داده‌های اقلیمی حاکی از آن است که دمای کره زمین حتی قبل از وقوع انقلاب صنعتی با گذشت زمان در حال افزایش بوده، ولی میزان این افزایش در طول زمان جزئی و اندک بوده است. بعد از وقوع انقلاب صنعتی، شدت افزایش دما هم‌زمان با رشد و گسترش فعالیت‌های صنعتی از یک دوره زمانی به دوره زمانی بعد فزون‌تر شده است. مهم‌ترین پیامد این رخداد در محدوده عرض جغرافیایی ایران وقوع خشک‌سالی‌های طولانی، سیلاب‌های شدید و ناگهانی، آتش‌سوزی و تخریب جنگل‌ها و مراتع است.انتشار گازهای گلخانه‌ای عامل اصلی تشدید دمای زمین است. مهم‌ترین گازهای گلخانه‌ای اثرگذار بر تشدید این روند، گازهای متان (CH4)، دی‌اکسیدکربن (CO2) و گاز خنده (N2O) است. از بین این گازها متان از پتانسیل افزایش دمای بیشتری برخوردار است، به‌طوری‌که افزایش دمای هر مولکول گاز متان بیش از ۳۰۰ برابر گاز CO2 و ۲۰ برابر گاز N20 است.بر اساس نتایج مطالعات سازمان جهانی هواشناسی (W.M.O)، دمای کره زمین در طول یک قرن آینده با توجه به عرض جغرافیای مناطق مختلف، بین دو تا پنج درجه افزایش خواهد یافت. این افزایش باعث کاهش بیش از ۳۰ درصد عملکرد برخی از محصولات کشاورزی و افزایش بیش از ۳۰ درصدی میزان تبخیر خواهد شد.بررسی داده‌های بارندگی ثبت‌شده در اکثر ایستگاه‌های هواشناسی نشان می‌دهد که در ایام گذشته بیشترین میزان بارش سالانه در فصل زمستان و عمدتاً به شکل برف ماندگار و ریزش داشته است. این برف علاوه‌بر اینکه در تغذیهٔ آبخوان‌ها مؤثر بوده، جریان پایه رودخانه‌ها را نیز تقویت و رودخانه‌های دائم را ایجاد می‌کند. اما داده‌های بارندگی ماهانه نشان می‌دهد که در چند دهه گذشته تا تغییر روند الگوی بارش روبرو شده‌ایم، به‌طوری‌که عمده این میزان ریزش‌های جوی در فصول بهار و پاییز و شدت و مدت بیشتری رخ می‌دهد.این تغییر الگوی بارش علاوه‌بر اینکه موجب تبدیل رودخانه‌های دائمی به فصلی می‌شود و سیلاب‌های ناگهانی را به وجود می‌آورد، تغذیه طبیعی آبخوان‌ها را نیز کاهش داده و میزان تبخیر را افزایش و روند شورش‌شدن خاک‌های زراعی را تسریع می‌کند و در نهایت تعادل هیدرولوژیک و اجرای سیستم‌های آبی و خاکی را با پیامدهای ناگواری روبرو می‌کند. از آنجایی که بخش کشاورزی در ایران بیشترین سهم مصرف آب در مقایسه با سایر بخش‌های مصرف را برعهده دارد، آسیب‌پذیری این بخش مهم اقتصادی از این روند افزایش دمای زمین بیشتر از سایر بخش‌های اقتصادی است. بنابراین اولین گام در جهت کاهش پیامدهای ناشی از گرم‌شدن زمین، اتخاذ سیاست‌های اصولی و اعمال مدیریت کارآمد و یکپارچه بر منابع آب، اعم از سطحی و زیرزمینی و سایر منابع طبیعی در محدوده حوضه‌های آبریز است.فعالیت‌های بخش کشاورزی از یک طرف موجب افزایش دمای زمین می‌شود و از طرف دیگر افزایش دمای زمین برای فعالیت‌های کشاورزی پیامدزاست، زیرا با انتشار گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیت‌های کشاورزی دمای زمین افزایش می‌یابد و افزایش دمای زمین نیز موجب شورش‌دن خاک‌های زراعی، افزایش تبخیر، تغییر در تقویم زراعی، رشد و گسترش آفات و بیماری‌های گیاهی و ایجاد تنش‌های محیطی می‌شود. بنابراین در گام دوم باید ضمن بازنگری در تدوین تقویم دقیق زراعی محصولات مختلف، در تنظیم برنامه‌های کشت متناسب با زمان بارندگی و تغییر الگوی کشت محصولات با جایگزینی محصولات با مصرف آب کمتر اقداماتی اساسی شود.

✽**تخصص برنامه‌ریزی آب و محیط زیست**

بهبود شرایط کسب‌وکار در قطعه‌سازی را باید با مقررات‌زدایی فراهم کنیم

● عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی گفت: بهبود کسب‌وکار در صنعت قطعه‌سازی را باید با مقررات‌زدایی، رفع موانع و اختصاص تسهیلات بانکی و غیربانکی فراهم کنیم.حمیدرضا فولادگر، عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، در حاشیه بازدید از غرفه کروژ در چهاردهمین نمایشگاه قطعات، لوازم و مجموعه‌های خودرو، در پاسخ به حمایت مجلس از شرکت‌های قطعه‌سازی مانند کروژ گفت: قوانینی که در سال‌های اخیر تصویب کرده‌ایم، در راستای حمایت از تولید داخل بوده است. او افزود: در این حمایت، ابتدا باید از واردات کالاهایی که امکان ساخت و تولید آنها در داخل مهیاست، ممانعت شود.رئیس کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی اظهار کرد: دوم آنکه تسهیلات کافی در اختیار مجموعه‌های قطعه‌سازی قرار گیرد، یک بخش تسهیلگر است و بخش دیگر رفع موانع برای قطعه‌سازان، باید در راستای بهبود کسب‌وکار به وجود آید.